

Zsiga Nikoletta Evelin (Szegedi Tudományegyetem)

Az 1994-es ruandai népirtás női elkövetői

A ruandai népirtás a XX. század egyik legvéresebb konfliktusa, ugyanis 1994-ben körülbelül száz nap alatt mintegy 800 ezer–1 millió tuszi és mérsékelt hutu vesztette életét a kis közép-afrikai országban.

Az atrocitások nyomán a nemzetközi szakirodalomban sok olyan munka született, amelyek a legkülönbözőbb aspektusokat vizsgálták, illetve vizsgálják a genocídium során. Ezek rávilágítottak arra, hogy a női elkövetők is átlagos, hétköznapi nők, így ez elfogadottá vált. A ruandai népirtás női elkövetőinek nemzetközi szakirodalma ma már meglehetősen gazdag, a magyar tudományos élet ugyanakkor csak a 2000-es évek elején fordult a ruandai népirtás felé. Magyarországon is egyre több témába vágó tanulmány született, melyek azokat a főbb témaköröket érintik, amelyek a nemzetközi szakirodalmat is foglalkoztatják, azonban újabb megállapításokkal nem szolgálnak. A magyar szakirodalom a ruandai női elkövetők kérdéskörének nem szentel komolyabb figyelmet, ezáltal dolgozatomban az első olyan tudományos célú munka, amely ebben a témában magyar nyelven született.

A dolgozatomban és az előadásom során is arra keresem a választ, hogy mi motiválta a nőket abban, hogy elkövetőkké váljanak, milyen mértékben vettek részt a nők a népirtásban, milyen természetű volt a szerepvállalásuk, illetve hogy hogyan alakult a nők helyzete Ruandában a népirtás után.

Klinovszky Andrea (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Funkcionális egészségértés és diabetes-specifikus számolási készségek 2-es típusú inzulinnal kezelt cukorbetegek körében

A 2-es típusú diabetes terápiájának sikeressége döntően a cukorbeteg egyén ismeretein, önkezelési és önmenedzselési képességein alapszik. Ehhez azonban megfelelően kell tudnia értelmezni és használni az orvosi információkat. Az inadekvát egészségértési szinttel rendelkező egyének az átlagnál többször szorulnak egészségügyi ellátásra, nagyobb nehézséget okoz nekik az orvosi utasítások követése és az egészségügyi információk hitelességének megítélése. Kutatásunk célkitűzése az volt, hogy feltérképezzük a 2-es típusú cukorbetegséggel diagnosztizált, inzulinterápia alatt álló betegek funkcionális egészségértési szintjét és diabetes-specifikus számolási készségeit a terápiás hatékonyságuk tükrében. Keresztmetszeti vizsgálatunkban összesen 102 inzulinnal kezelt cukorbeteg személy vett részt, akiknek átlagéletkora 64,75 év volt ($SD = 9,180$), továbbá átlagosan 10,76 éve ($SD = 6,702$) voltak cukorbetegséggel diagnosztizálva. Mindezek mellett, a vizsgálati személyek 45,1% intenzív inzulinterápia alatt állt. A funkcionális egészségértés felméréséhez a Short Test of Functional Health Literacy (S-TOFHLLA) mérőeszközt és a Chew-féle kérdéseket alkalmaztuk, míg a számolási készségeket a DNT-15 nevű

mérőeszközzel ellenőriztük. Eredményeink alapján a funkcionális egészségértés szintje és a diabetes-specifikus számolási készségek meghatározzák a cukorbeteg terápiai hatékonyságát és az önkezelés sikerességét, továbbá befolyásolják az egyének egészségi állapotának alakulását. Konklúzióként elmondható, hogy kapott eredményeink a jövőben hozzájárulhatnak a komplexebb betegedukációs programok előkészítéséhez és a betegek terápiai együttműködésének növeléséhez.

Fábián Enikő Imola (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Egészségesnek vélt ételek impulzív vásárlási preferenciái fiatal felnőttek körében

Az előadásom során ismertetett kutatásomban az egészséges ételek impulzív, kényszeres vásárlással való kapcsolatát és a fiatal felnőttek ilyen nemű preferenciáit vizsgáltam bizonyos kívánatos, vagy épp elkerülendő termékösszetevőkön keresztül. Ezzel kapcsolatban Prestwich, Hurling és Baker (2011) kutatása kiugró a témában, akik bizonyítékot találtak arra, hogy a személyes, implicit attitűdeink-melyek segítségével bizonyos attitűdtárgyak felé folyamatosan gyors, erőfeszítést és figyelmet nem igénylő becsléseket végzünk - fontos szerepet játszanak az egészséges ételek értékelésében, és ez által azok vásárlásának bejósolásában, valamint korrelálnak az alacsony kalóriatartalmú ételek fogyasztásával és a nassolások mennyiségével.

Ha a demográfiai adatokat nézzük, az életkor fordított kapcsolatot mutat a kényszeres vásárlással, azaz a fiatalabb felnőttek érintettebbek e zavart illetően, mint az idősebbek (Kun, Paksi, Arnold, Rózsa és Demetrovics, 2009), emellett nőket jóval nagyobb mértékben érinti a probléma, mint a férfiakat. Klinikai populáción végzett vizsgálatok szerint a páciensek 85–92%-a nő (Demetrovics, 2013). Habár a jelen kutatás egészséges, és nem klinikai populációt vett górcső alá, egyéb, megelőző, evészavarokkal foglalkozó vizsgálatokban nem ritka a kényszeresség és a táplálkozás kapcsolatának vizsgálata. Az orthorexia nervosa (ON) jellegzetes tünetei például mind kényszeres jellegűek, ezek a személyek az egészséges ételek megszállottjának tekinthetők, az életükben az étel minősége foglalja el a központi szerepet, az elfogyasztott ételnek mindenképpen egészségesnek kell lennie (Varga, 2014).

Előadásomban először ismertetem a kutatásban alkalmazott elméleti hátteret, valamint kitérek az alábbi hipotézisekre:

H1, Kun és munkatársai (2009) után feltételeztem, hogy a nőkre jellemzőbb a vásárlásban tapasztalt impulzivitás, mint a férfiakra.

H2, Igyekeztem emellett feltérképezni, hogy vásárlás során valóban mérvadóak-e az ételek bizonyos összetevői, mint például a zsír-és cukortartalom, finomított liszt és azok elkerülése, valamint valóban fontos-e az „E-szám”-, és tartósítószer-mentesség, és, hogy valóban nem számít-e a termékek magas kalória-és szénhidrát-tartalma.